Glas zavezникov

Leto III - Št. 472

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 5 lir

TRST, petek 3. januarja 1947

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona), trgovski L. 15, mrtvaški L. 30 (osmrtnice L. 60), objave L. 10, finančni in pravni oglasi L. 25. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 25. Davek i vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: U. P. I., Trst, ul. Silvio Pellico št. 4, tel. 940[illegible].

Cena posamezne številke L. 5 (zaostale L. 10). Rokopisov ne vračamo.

Sestavljanje nemške mirovne pogodbe

14. t.m. londonski sestanek predstavnikov 4 zunanjih ministrov

Vabila 18 državam

LONDON, 3. januarja — **Včeraj so izvedeli v Londonu iz verodostojnega vira, da bo poročilo o postopku, ki ga naj sprejmejo namestniki štirih zunanjih ministrov velesil na zasedanju v Londonu dne 14. januarja, v glavnem obravnavalo vlogo, ki jo bodo imeli manjši zavezniški narodi pri sestavi dokumenta o pogojev mirovne pogodbe.**

Pristavili so, da bo poročilo, ki ga bodo namestniki predložili svetu zunanjih ministrov meseca marca v Moskvi, privedlo mirovne pogodbe z Nemčijo v podoben stadij, kot ga je dosegla konferenca treh velikih v Moskvi meseca decembra 1945 do prvih petih mirovnih pogodb.

Najvažnejši sklep, ki so ga sprejeli leta 1945 v Moskvi, je bil, naj Svet zunanjih ministrov sestavi 5 prvih mirovnih pogodb, in jih, potem ko so predstavniki vseh zmagovalnih velikih in majhnih držav o njih razpravljali na pariški konferenci, znova vzame v pretres.

Zunanji ministri štirih velesil bodo v Moskvi odločili, kakšno vlogo morajo imeti majhne sile pri sestavi mirovne pogodbe z Nemčijo na osnovi poročila, ki so ga sestavili namestniki.

To vprašanje postopka ne bo na noben način prejudiciralo pravice malih sil, da predložijo svoje stališče o vseh vidikih mirovne pogodbe namestnikom zunanjih ministrov, ko se bodo ti sestali 14. januarja, ker je dolžnost namestnikov, da poizvedo za stališče teh sil.

Poročevalec britanskega zunanjega ministrstva je dal izjavo, da so v imenu Sveta zunanjih ministrov razposlali vabila za zasedanje posebnih namestnikov zunanjih ministrov. Zasedanje se bo začelo 14. januarja. Povabila so poslali sledečim državam: Avstraliji, Belgiji, Brazilu, Beli Rusiji, Kanadi, Kitajski, Danski, Češkoslovaški, Grčiji, Indiji, Luksemburgu, Nizozemski, Novemu Zelandu, Norveški, Poljski, Južni Afriki, Ukrajini in Jugoslaviji.

Države bodo lahko predložile svoje stališče k mirovni pogodbi z Nemčijo. Posebni namestniki bodo imeli svoja zasedanja v Londonu v «Lancaster House». Dva posebna namestnika, ki so ju do zdaj imenovali, sta sir William Strang za Veliko Britanijo in Robert Murphy za Združene države. Oba sta politična svetovalca zavezniškega nadzorstvenega sveta v Berlinu.

SOVJETSKE OSEBNOSTI

NIKOLAJ BULGANIN

politični načelnik sovjetske vojske in član Politbiroja komunistične partije v Sovjetski zvezi

HUYSMANS O KRALJU

Bruselj, 3. januarja

Belgijski socialistični ministrski predsednik Camille Huysmans je pojasnil stališče belgijske vlade (koalicija socialistov, liberalcev in komunistov) glede vrnitve belgijskega kralja Leopolda iz begunstva. Dejal je: «Belgijska vlada je mnenja, da vladar pomeni pravo in ustavnost. Okoliščine so privedle belgijsko vlado do tega, da je sprejela to mnenje in vlada nima niti najmanjšega namena, da bi svoje stališče spremenila. Če pa bi kaka nestrpna desničarska skupina želela se kako tocnejšo definicijo, bi lahko izjavil: belgijska vlada je mnenja, da vladar pomeni skoro pravo in ustavnost. Na tej osnovi ni prav nobenega politika, vključujoč tudi skrajne ekstremiste, ki bi bil proti začetku pogajanj glede kraljeve vrnitve.»

RAZOROŽEVANJE NEMČIJE

Frankfurt, 3. januarja

Komisija 4 velesil bo 6. januarja začela s preiskavo, kako napreduje razoroževanje Nemčije.

Poročilo o operacijah RAFa med vojno

316.248 poletov zaveznških letal nad nemškim zaledjem v 4 mesecih

LONDON, 3. januarja. — *V Londonu so objavili poročilo pokojnega letalskega maršala sira Trafforda Leigha Malloryja o operacijah britanskega letalstva proti Hitlerjevi Evropi. Pokojni letalski maršal je bil glavni poveljnik letalskih sil zaveznškega ekspedicijskega zbora, in sicer od novembra 1943 do septembra 1944. V tej dobi se je vršila najtežja zračna vojna v dosedanji zgodovini sveta.*

Od 6. junija 1944, ko so se zavezniške sile izkrcale v Franciji, pa do konca septembra istega leta so letalske sile zaveznškega ekspedicijskega zbora izvršile 316.248 poletov.

Načrti za zaveznško invazijo v Evropi so bili samo en del ogromnega strateškega načrta, kako bi s težkimi in osredotočenimi napadi iz Združenega kraljestva, Sredozemlja in iz Sovjetske zveze porazili Nemčijo.

Izdelali so podoben načrt za zaveznško letalstvo, ki je imelo sledečo nalogo: doseči in obdržati premoč v zraku ter izločiti nemško letalstvo, da ne bi motilo zaveznških operacij, vzdrževati stalno ogledništo sovražnikovih priprav in gibanja, razrušiti sovražnikove zveze z zaledjem, podpirati izkrcanje in postopno prodiranje zaveznških armad in ofenzivno napadati sovražne pomorske sile.

Poročilo letalskega maršala pravi nadalje, da je bila pogoj za uspešen napad na Evropo z zahoda premoč v zraku. Za tem je bila najvažnejša naloga zaveznškega letalstva razrušenje sovražnikovih zvez z zaledjem.

Ko se je nemška vojska začela umikati iz Franije, je zaveznškemu letalstvu uspelo, da je onesposobilo «eno izmed najbolj gostih in izpopolnjenih železniških in cestnih mrež na svetu, tako da je sovražnik praktično ni mogel uporabljati». To je letalstvo doseglo kljub slabemu vremenu.

Pokojni letalski maršal je v svojem poročilu pristavil in izrazil svoje prepričanje, da bi zaveznško letalstvo popolnoma preprečilo sovražniku uporabo železnic, če bi bilo vreme bolj ugodno.

ZAPISKI

ZANIČEVANJE MATERINEGA JEZIKA

Pod tem naslovom je priobčila «Koroška kronika», glasilo Britanske obveščevalne službe na Koroškem, pričujoči članek:

Visok uradnik me je nedavno vprašal: «Kako je to, da prihajajo ljudje iz krajev, kjer razen orožnika ni nobenega Nemca, ljudje, ki se jim pozna na govorjenju, da niso Nemci, in strastno ugovarjajo proti novi uredbi o šolstvu ter izjavljajo, da svojih otrok ne bodo pošiljali k slovenskemu pouku. Kako je to? Saj bi se morali ljudje zavedati, da je dobro, če govorijo dva jezika?»

Nekaj odgovora na to vprašanje vzamemo iz knjige nemškega učenjaka Grentrupa, ki je svojo knjigo spisal pred dvajsetimi leti v prilog nemškim otrokom, ki so v tujini obiskovali nenemške šole. Ta učenjak piše:

«Zakaj se pa drži vsaka skupnost materinskega jezika in se ga mora držati? Vsako živo bitje se hoče vzdržati pri življenju, to je naravni red. Človek, kateremu preti smrt, ima pravico, braniti se proti sovražnim močem. Materinski jezik spada med vrednote, ki nosijo življenje duha. Če se napada materinski jezik, bo vsakdo čutil udarec.

Jezik je pa tudi družabno dobro, in zaradi tega družine in ljudske skupine nasprotujejo tistim, ki jim hočejo vzeti materinsko besedo. Raznarodovanje je razdiranje duhovnih vrednot. Raznarodovanje se nikjer ni izvršilo kar čez noč. Skozi dobo dveh ali treh rodov se je v narodu ruvalo, in še potem ni miru. To je smrtna borba tlačenih narodov. Držati se materinskega jezika ni nespamet (ni sramotno), nasprotno, to je izraz pietete — udanosti — proti roditeljem in proti narodu.

Morebiti bo kdo ugovarjal, da proti pravicam manjšine stoji pravica večine! Dva jezika pa si nikakor ne nasprotujeta! Tukaj velja pregovor, da «je na svetu prostora za vse». Naj večina goji in neguje svoj jezik, od tega nima prav nič, če manjšino ovira in žatira v rabi manjšinskega jezika. Človek se je rodil v nekem jeziku, ki se mu položi kakor dediščina v zibelko, a tudi tu potrebuje človeškega sodelovanja.

In človek bi sodil, da izven telesa in duše človeku nobena stvar ni tako svojska kakor materinski jezik. Nobeno polje, nobena hiša, nobena oblea človeku ni tako svojska, kakor jezik. Jezik je najmočnejši steber, na katerega se opirajo narodne lastnosti. Te narodne lastnosti so vir življenjskega napredka. Če ljudstvo brani svoje lastnosti, se mu tega ne more zameriti. Ljudstvo, ki je izgubilo svoj jezik, je postalo duševno manjvredno.

Jakob Grimm, Karel Vogt, Jules Simon, Marcel Prevost in Maurice Barres naglašajo to dejstvo. Maurice Barres piše: «Uničevati v šoli ljudski jezik se pravi, nezogibno uničiti inteligenco (razsodnost), ustvarjati pohabljence, poneumniti ljudstvo.» In Görres se je izrazil: «Izkušnja vseh časov nas uči, da je jezikovna izobrazba združena z izobražbo ljudstva. Kjer koli je močnejši narod pri slabšem narodu vpeljal nov jezik, je obtičala izobrazba v svojem poteku.»

Namen vsakega človeka in vsakega naroda je, priboriti si pot do svojega naravnega razvoja. Posameznik in množica sta popolnoma upravičena, iskati svojemu razvoju primerno pot. Treba je, da se človek v izvestnih razmerah prilagodi jeziku in kulturi drugih ljudi. Odločitve v tej stvari pa ne moremo prepuščati narodnemu nasprotniku. Drugače je tam, kjer ljudstvo materinski jezik izgublja po svoji zanikrnosti in meče od sebe svoj jezik kakor vrtnar plevel. Ti ljudje so podobni zanikrnemu evangeljskemu hlapcu, ki je svoj talent zakopal, pa bo nekoč za to pred Gospodom odgovarjal.

Zdaj lahko odgovorimo na vprašanje tistega gospoda: Slovenci, ki odklanjajo materinski jezik, so ali duševni siromaki, ali po agitaciji Vsenemcev zapeljani ljudje.

BOJI V TESALIJI

ZASEDBA KRAJA HYPATHI

Atene, 3. januarja

V Atenah so uradno objavili, da so grške vladne čete ponovno zavzele mesto Hypathi v Tesaliji, katero so v torek zasedli gverilci.

Poročajo, da sta imela grška vojska in orožništvo štiri mrtve, 15 ranjenih, medtem ko pogrešajo štiri vojake.

Poročilo pravi, da so se grški gverilci, katerih število so prvotno cenili na 100 ljudi, razdelili v male skupine in se zatekli v hribe, ko so se Hypathiju približala vojaška ojačenja.

Protiinflacijska politika francoske vlade Leona Bluma

PARIZ, 3. januarja — **Francoski ministrski predsednik Leon Blum je v svojem novoletnem radijskem govoru francoskemu narodu označil vladni sklep za splošno znižanje industrijskih in poljedelskih cen kot «živčni udarec» za inflacijo. Blum je podal v 24 urah svoj drugi radijski komentar o sklepu, ki so ga naznanili za takojšnje znižanje cen za 5% ter za nadaljnje 5% znižanje v dobi dveh mesecev.**

Blum je izjavil: «Vlada govori kot oblast in prepričan sem, z vso nepremagljivo močjo javnega mnenja, ko pravim, da je treba odločno zajeziti nadaljnje naraščanje inflacije.»

«V nadaljnjem znižanju cen in v odgovarjajočem naraščanju kupne moči franka vidim znak živčnega udarca in odstranitev tendence k inflaciji, h kateri teži ves narod. Videli boste v kratkem, da so to dejanja, ne pa zgolj obljube. To je samo začetek in izhodišče. Znižanje cen ter povečanje in moderniziranje proizvodnje sta dva pogoja za rešitev Francije», je pristavil Blum.

«Vprašanje dela bo za nekatere predstavljalo težkoče. Vprašanje premoga je še vedno skrajno težavno, toda z zaupanjem in vztrajnostjo bomo tudi to vprašanje rešili. Delo ne bo pogrešalo kontinuitete. To delo tudi odgovarja življenjskim potrebam države in njenemu skupnemu čustvovanju; ko bomo z delom začeli, sem prepričan da bo vlada to nase delo tudi nadaljevala.»

Minister za prevoz Jules Moch je delno objavil znižanje železniških pristojbin ter pristojbin podzemske železnice, kolekovanja, telefonskih pristojbin, znižanje taks, ki so jih napovedali na predvečer božiča, da bi s tem izravnali preračun za prihodnje tri mesece.

Vendar je znižanje novih cen nekoliko visje od cen v preteklem letu. Minister je izjavil, da bodo cene za vožnjo s podzemsko železnico in avtobusi v Parizu štiri franke namesto pet frankov, v primeri s cenami dveh frankov za listek tretjega razreda podzemske železnice, kot je to veljalo do božiča.

Moch, ki je govoril po radiu po govoru Leona Bluma, je izjavil: «Boj proti visokim cenam se je že pričel na vseh področjih. Francija bo prav gotovo zmagala.»

Izjava, da namerava vlada slediti politiki utrditve cen, je omilila napetost med delavskimi organizacijami in vlado glede na zahteve za povišanje plač, ki jih je pripravljala glavna delavska zveza. Izgledi za sporazum med vlado in sindikatom državnih uslužbencev so ugodni, medtem ko so še pred 24 urami voditelji sindikatov izjavili, da so pesimisti glede možnosti sklenitve prijateljskega sporazuma.

Podporo, ki jo je dala glavna delavska zveza politiki za znižanje cen Blumove vlade, imajo v nekaterih pariških političnih krogih kot znak, da je mogoče doseči sporazum med glavnimi strankami (komunisti, socialisti, ljudsko republikansko gibanje) ne le v vprašanjih gospodarske politike, marveč tudi političnih vprašanjih, vštevši volitve predsednika republike ter sestavitev koalicijske vlade.

Levičarske stranke so zaskrbljene zaradi stalnega neuspeha polzkusov, da bi vlada prevzela odgovornost, ter so prepričane, da jim ne bo uspelo sporazumeti se za podvig, da bi ustavili inflacijo in rešili valuto. V tem primeru bi mogel nastati položaj, ko bi država zahtevala De Gaulleovo vrnitev na oblast.

TOČA V AVSTRALIJI

Sidney, 3. januarja

Na Novo leto je v Sidneyu (Avstralija) padala strašna toca. Bila je kot pest velika in je razbila na tisoce okenskih stekel. 350 oseb se je moralo zateči v bolnišnice, kjer so jim nudili prvo pomoč zaradi zaradi ran, ki jim jih je povzročila toča in zdrabljeno steklo.

Nevihta je divjala po južnih in vzhodnih delih predmestja. Nekoliko kesneje pa je padala toča po severnih delih mesta, a ni povzročila občutnejše škode. Po začasnih podatkih znaša škoda milijon avstralskih šterlingov. Pobitih je najmanj pol milijona stekel.

Pri okrožnih oblasteh je bila včeraj prava poplava prošenj za stekla, toda dobava stekel je zelo otežkočena.

Mnogo industrijskih nameščencev ni prišlo na delo, ker so morali popravljati skodo, da so preprečili številne tatvine ki so jih tatovi izvršili zaradi razbitih oken. Prav tako je bil naval tudi na zavarovalne družbe, kjer so zahtevali povrnitev zavarovalnine.

ŽIDOVSKI TERORISTI VZTRAJAJO

Jeruzalem, 3. januarja

«Vrhovni poveljnik» terorističnega organizacije «Irgum Zwai Leumi», Menahe Beigin je v neki radijski oddaji odklonil poziv, ki ga je v soboto naslovil bivši član ameriškega kongresa Joseph Baldwing, da bi «prenehali s terorističnim delovanjem v Palestini.»

Maršal Tito

Jugoslovanom za Novo leto

Beograd, 3. januarja

Maršal Tito je za Novo leto govoril jugoslovanskim narodom. V začetku govora je poudaril velike napore jugoslovanskega naroda za obnovo države. Ljudstvo je tekmovalo v mestih in vaseh, v tovarnah in na kmetijah pri obnovi cest, šol in različnih ustanov za blaginjo skupnosti. V preteklem letu so v Jugoslaviji zgradili in popravili približno 250.000 mestnih in podeželskih hiš, na stotine kilometrov cesta in železnic, na stotine večjih in manjših cestnih in železniških mostov. Popravili so nadalje na stotine tovarn in podjetij, katere so bile uničene med vojno. Iz opustošenih pokrajin Jugoslavije se je preko 50.000 družin naselilo v Vojvodini in Slavoniji.

Maršal Tito je poudaril, da je vse to izvršilo ljudstvo Jugoslavije, ki je poleg Sovjetske zveze ena izmed najbolj zaradi vojne opustošenih držav v Evropi. Jugoslavija je vse to izvršila, čeprav ni do zdaj dobila v tujini nikakega posojila. Maršal Tito je nadalje naglasil, da so vse te uspehe dosegli zato, ker je oblast v rokah ljudstva in ker niso dovolili, da bi se reakcionarji znotraj in zunaj države vmešavali v izpolnitev teh nalog.

Maršal Tito je nato omenil nekatere napake, ki so se pripetile pri delu v preteklem letu. Na prvem mestu je maršal omenil pomanjkanje sistematičnega načrta za gradnjo in popravo razrušenih mest, ki so največ trpela v vojni ter je dejal, da so ljudske oblasti pokazale pri tej stvari premalo iniciative.

Na drugem mestu je maršal Tito omenil, da so posvetili premalo pozornosti temu, da bi preprečili nepotrebno trošenje ljudske imovine. Nadzorstveni organi vlade so namreč ugotovili mnogo takih primerov. Na tretjem mestu je maršal omenil, da nekateri državljani v najbolj bogatih predelih države niso v celoti izpolnili svoje dolžnosti in niso oddali predpisane količine žita, in sicer ne zato, ker je ne bi imeli, temveč ker so jo hoteli zadržati iz špekulativnih razlogov. Končno je maršal Tito dejal, da je bilo nekaj primerov, ko so se premalo ozirali na tiste, ki so gospodarsko najbolj šibki in ki so tudi največ trpeli v tej vojni. To so zagrešili dostikrat tuji elementi, ki so neprijazni novi Jugoslaviji in ki so se zaradi nepazljivosti vrinili v ljudske oblasti.

Maršal Tito je tudi omenil ozkosrčne stare politike, ki ne mislijo na obnovo države, temveč samo govorijo o kmetski demokraciji, o borbi za kmete in delavce, o socialni demokraciji in o svobodi govora in združevanja. Maršal je dejal, da ti ljudje govore tako, kakor da vse to že ne bi bilo zajamčeno z novi jugoslovanski ustavi in kot da ne bi bilo sploh jugoslovanske ustave, ki predstavlja najbolj demokratičen program, ki je bil ustvarjen po vojni.

Maršal Tito je nadalje rekel, da dobro vé, od kod piha veter. V interesu imperialistov bi namreč bilo, da bi Jugoslavija ostala gospodarsko nerazvita brez tovarn in brez dobro oboroženе vojske, da bi tako lahko ponovno postala plen dobičkarjev, kakor je bila poprej.

Maršal Tito je tudi naglasil, da stari politiki ne bi bili nevarni s svojimi programi, če se ne bi skrivali za demokratskimi gesli, ker pa stalno zatrjujejo, da so demokrati, so zaradi tega nevarni in jih je treba stalno treba imeti pred očmi.

Na koncu svojega govora je maršal Tito vsemu jugoslovanskemu ljudstvu voščil srečno Novo leto

AMERIŠKI ČLANI KOMISIJE ZA GRČIJO

Washington, 3. januarja

Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo imena treh funkcionarjev, ki bodo spremljali Marka F. Ethridga, ameriškega člana preiskovalne komisije Varnostnega sveta Združenih narodov, katera bo v kratkem pričela krajevne preiskave v področju obmejnih sporov

Ti trije funkcionarji so: Barry N. Howard, šef odseka za Bližnji Vzhod, oddelka za raziskovanja za Bližnji Vzhod in afriške zadeve zunanjega ministrstva; Norbert F. Unschuetz, ataše za informacije v uradu za zadeve Bližnjega Vzhoda in Afrike; Cyril Black z univerze v Princetownu.

AMERIŠKA IZJAVA O BEOGRAJSKEM PROCESU

Washington, 3. januarja

Zastopnik severnoameriškega zunanjega ministrstva je izjavil, da so popolnoma neosnovane obtožbe, češ da bi Američani v Jugoslaviji in Albaniji koga podpihovali k vohunstvu in sabotažam. Te obtožbe so prišle na dan v razpravah proti jugoslovanskim in albanskim državljanom, ki so jih njihove vlade obtožile prevratnega delovanja.

Zastopnik je rekel: «Verjetno je, da imajo albanske obtožbe namen doseči, da bi albansko ljudstvo mislilo, da je bila severnoameriška misija iz Albanije izgnana, ne pa, da se je umaknila na zahtevo iz Washingtona.

«Obtožbe Jugoslavije imajo očitno dva smotra, je izjavil omenjeni zastopnik. Prvič, skušajo omejiti delovanje severnoameriškega veleposlanistva v Beogradu, drugič pa se skušajo znesti nad jugoslovanskim politikom, ki je pričal v obrambo Mihajloviča.»

Omenjeni zastopnik je tudi kategorično zanikal poročilo nekega časopisa iz Moskve, češ da po Turčiji in Perziji «mrgoli» ameriške čete». Rekel je, da v teh državah sploh ni severnoameriških čet.

Trifunovičev proces

Priznanje bivšega partizanskega stotnika in drugih obtožencev

BEOGRAD, 3. januarja. — *Včeraj so nadaljevali razpravo proti Milošu Trifunoviču, predsedniku jugoslovanske emigrantske vlade v Londonu od junija do avgusta 1943, ter sedmim drugim obtožencem. Bivši jugoslovanski partizanski stotnik Željko Sušin je priznal svojo krivdo, da je prodajal vojaške tajnosti bivšemu posebnemu gospodarskemu atašeju na ameriškem veleposlaništvu v Beogradu. Kakor je znano, so vse obtožence obtožili vojaškega in političnega vohunstva.*

Sušin je izjavil, da je izročil zapisnik s podatki o oborožitvi jugoslovanske armade ameriškemu atašeju Ericu Pridonoffu preko voditelja obtoženih in bivšega uslužbenca ameriškega veleposlaništva Miše Stefanovića. Za to je prejel 3.000 dinarjev.

Pristavil je, da je atašeju dal tudi podrobnosti o osebju vojnega ministrstva ter zelo zaupna navodila, ki so bila tiskana samo v desetih izvodih».

Pred vrhovnim sodiščem ljudske republike Srbije se je včeraj nadaljevala razprava proti bivšemu časnikarju Miljutinu Stefanoviču in proti bivšemu predsedniku jugoslovanske vlade v Londonu Miši Trifunoviču. Sodišču predseduje predsednik vrhovnega sodišča Srbije Mihajlo Gjorgjevic. Javno obtožbo pa zastopa Miloš Ninič.

Radio Beograd pravi, da je skušal Stefanović dokazati, da je na ameriškem poslaništvu samo prevajal. Priznal pa je, da je bil v stalnem stiku s pomočnikom ekonomskega atašeja severnoameriškega poslaništva v Beogradu. Priznal je tudi, da je izročil temu atašeju okoli 40 pismenih vohunskih poročil in precejšnje število ustmenih poročil. Ta poročila so vsebovala podatke o državnih in vojaških tajnostih, oziroma podatke iz političnega, gospodarskega in socialnega življenja Jugoslavije.

Med zaslišavanjem je Stefanović tudi priznal, da je dajal podatke o tipih vojaških letal, o razmestitvi protiletalskega topništva v Beogradu ter o premikih vojaških transportov. Na sodnikovo vprašanje je tudi priznal, da je dajal poročila o delovanju četnikov, o nepravičnem porazdeljevanju blaga ustanove UNRRA ter o nepravilnosti volitev.

Na vprašanje, s kom se je družil in kdo mu je dajal informacije, je Stefanović odgovoril, da se je v glavnem družil v Grgurjem Kostičem, s Ksenijo Anastasijević, z Brankom Andjelkovičem ter Brankom Tadićem. Zvezo med njim in Milenom Grolom je vzdrževala Ksenija Anastasijević.

Nato je bil zaslišan bivši partizanski oficir Željko Sušin. Priznal je, da je leta 1945 preko obtoženega Aleksandra Iljiča stopil v stik s Stefanovičem in pomočnikom gospodarskega atašeja severnoameriškega poslaništva. Priznal je tudi, da mu je izročil svoje beleške uradnih vojaških tajnosti. Nekoč mu je omenjeni pomočnik rekel, da bo čez dva meseca prišlo do spopada, da bo Beograd kmalu osvobojen. Napadli ga bodo padalci, angleška mornarica pa da bo zasedla Primorje.

Nato so bili zaslišani Branko Jovanović, Aleksander Simić in Grgur Kostić. Vsi so skušali zmanjšati svojo krivdo. Jovanović je priznal, da se je s Kostičem razgovarjal o bojih med četniki in jugoslovansko armado ter o vstaji, ki so jo pripravljali za pomlad 1946. Omenil je tudi neko radijsko postajo, ki je poročala, da Beograjčani pripravljajo rezerve vode, ker bo prišlo do bojev. Te vesti je sovražnik Krstić poročal naprej Stefanoviču, Stefanović pa Američanom.

Na predsednikovo vprašanje ali sta se Jovanović in Kostić razgovarjala tudi o četnikih v Bosni in da baje angleška transportna letala prinašajo hrano ter orožje tem četnikom, je Jovanović priznal, da sta imela take razgovore. Jovanović je skušal dokazati, da ni vedel, da so te vesti neresnične. Toda kljub temu jih je dajal Kostiču, za katerega je vedel, da je imel zveze z Američani.

Obtoženi Aleksander Iljič je izjavil, da se kesa in da so ga zlorabljali. Pojasnil je, kako je seznanil obtoženega Sušina s Stefanovičem in pomočnikom ameriškega gospodarskega atašeja. Zanikal pa je, da bi Stefanoviču izjavil, da bi bile v Makedoniji kantonirane sovjetske čete.

Premogovna industrija v Angliji v državnih rokah

LONDON, 3. januarja. — *Nekaj ur nato, ko je država prevzela nadzorstvo nad glavnimi industrijskimi panogami v Veliki Britaniji, so člani državne komisije za premog objavili nekaj načrtov za povečanje proizvodnje v britanskih rudnikih in ukrepe, katere so v ta namen že storili.*

Komisija je predvsem dala navodila ravnateljem pri osnih pokrajinskih upravah in pri 48 industrijskih področjih, da izvedejo pregled nad delovno silo v vsakem premogovniku po vsej državi. Neproduktivne premogovnike bodo zaprli in delavce premestili k sosednjim premogovnikom. Male konje, katere so uporabljali pri jamskih delih — katerih število znaša približno 23.000 — bodo pri delih na površini nadomestili večinoma s traktorji. Kjer koli bo mogoče, bodo vpeljali posebne tovorne vozičke, ki v dobi ene delovne izmene prevozijo 9 ton premoga, medtem ko znaša srednji povpreček v Veliki Britaniji za isti čas 2.75 ton.

Predsednik komisije lord Hyndley ter člani sir Charles Reid in T. E. B. Young so ob priliki objave načrtov izjavili, da bo premogovna komisija mogla izvesti te velike naloge s svojimi velikimi zmožnostmi in rezervami. Na osnovi zakona bo komisija nadzorovala zaloge premoga kot tudi rudnike z vsemi njihovimi napravami, vštevši približno 200.000 železniških voz in krajevnih železniških prog. Razen tega bo komisija nadzorovala 400.000 ha terena s kmetijami, vasmi in hišami, električne in vodne centrale ter razne industrijske naprave.

Komisija namerava zgraditi večje število stanovanjskih hiš za rudarje v krajih, kjer bodo prišli kopati nove jaške, ali nabaviti tovarne za zgraditev strojev, če bi že obstoječe tovarne iz katerega koli razloga ne mogle zadostiti potrebam. Delovala bo z začasnim preračunom, ki ga je določilo ministrstvo za kurjavo in električno silo za leto 1947, toda razpolagala bo popolnoma svobodno v pogledu stroškov in vseh zahtev, za katere bo vmenila vlada, da so neobhodno potrebne.

Kot predvidevajo, bo organizacija v področjih izvedena v enem do dveh mesecih. Medtem je komisija poverila nadzornikom ali upraviteljem, da prevzamejo vodstvo prejšnjih zasebnih podjetij, ki še niso popolnoma vključene v novo organizacijo področja.

Avstrijska pogodba preizkus sodelovanja med zavezniki

LONDON, 3. januarja. — *Vplivni londonski list «Times» poziva Sovjetsko zvezo, naj ne postavlja Avstriji preveč trdih zahtev in pravi: «Če bodo pri moskovskih razgovorih glede mirovne pogodbe z Avstrijo ponovno ustvarili tako prisrčno vzdušje, kakor je med zavezniki v zadnjem času vladalo na Dunaju, potem bi morali to vprašanje lažje urediti, kakor pa so uredili vprašanje mirovne pogodbe z nekaterimi satelitskimi državami».*

«Najbolj kočljiva točka bo verjetno vprašanje «nemške imovine v vzhodni Avstriji», katero so po potsdamskem sporazumu dodelili Sovjetski zvezi kot reparacije. Izven dvoma je, da bodo Avstriji naložili, da kaki drugi državi plača reparacije v neki drugi obliki, kakor pa je ta oblika. Toda tudi samo ta edina oblika te vrste reparacije zadostuje, da izpodkopije moč avstrijskega gospodarstva, če jo bodo izvršili z veliko trdoto, ter da onemogoči obstoj neodvisne Avstrije, katere obnova predstavlja smoter vseh zaveznikov.

«Nemška imovina», katero zahtevajo Sovjeti, obsega velik del najvažnejše avstrijske industrije, vštevši tako važne industrijske panoge, kakor je produkcija petroleja in ladjevje na Donavi, kar je opora avstrijske zunanje trgovine.

«Če bodo Sovjeti postavili preveč trde zahteve, ne bo samo Avstrija oropana vseh izgledov, da bi zmogla kako plačilo, temveč bo tudi manj upanja, da bi mogla dobiti primerno tujo pomoč, s katero bi krila svoj trgovinski primanjkljaj.»

«Times» nato omenja, da je pred 14 dnevi Velika Britanija objavila, da bo dala Avstriji brezpogojno na razpolago posojilo in kredite v znesku 10 milijonov šterlingov, ter izraža upanje, da bo tudi ameriški kongres odobril ameriški prispevek Avstriji.

List še pristavlja: «Če Sovjetska zveza ne bo mogla storiti do Avstrije isto kapor Velika Britanija in Amerika, potem bi bilo še najboljše, da velikodušno in dokončno opredeli svojo zahtevo glede nemške imovine v Avstriji. Tako opredelitev bi zdaj lahko najbolje določili z neposrednimi pogajanji med sovjetskimi in avstrijskimi oblastmi. V bodoči pogodbi ne bodo mogli prezreti tega osnovnega vprašanja; sporazumu med zavezniki pa lahko mnogo koristijo neposredni predhodni razgovori in bi bilo pametno, če bi avstrijska vlada posvetila pozornost temu vprašanju.»

VOJNI ZLOČINCI PRED SODIŠČEM

Hamburg, 3. januarja

Dne 6. januarja bo dachausko ameriško vojaško sodišče začelo razpravljati proti bivšemu šefu Himmlerjeve policije v Porenju bivšemu generalu SS Jurguen Stroopu. Obtožen je usmrtitve ameriških letalcev, ki so na nemških tleh zasilno pristali ali odskočili s padali. Skupno z njim bo razprava proti 21 bivšim časnikom policije in Gestapa, ki so obtoženi, da so se udeležili usmrtitev.

INCIDENT V NEAPLJU

Neapelj, 3. januarja

Na Novo leto po 20 uri je komunistični sprevod, ki je štel približno sto oseb in šel proti sedežu socialistične stranke, korakal mimo sedeža «Uomo Qualunque». Tu so jih sprejeli z žvižganjem ter so oddali nekaj strelov iz samokresa, zaradi katerih je bilo več lažje ranjenih. Pravočasni poseg policije je preprečil, da bi konflikt zavzel večji obseg. Policija preiskuje, kdo je streljal

OBNOVA NEMČIJE

London, 3. januarja

«Kulturna zveza za demokratični prerod Nemčije», bo skupaj z nemško filmsko družbo deloma prevzela funkcije bivšega nemškega ministrstva za propagando.

Petrolejska pogodba med anglo-ameriškimi družbami

MANCHESTER, 3. januarja. — *Liberalni dnevnik «Manchester Guardian» piše, da je glavna točka nedavnega trgovskega sporazuma med vodilnimi britanskimi in ameriškimi petrolejskimi družbami zgraditev petrolejskega voda preko Arabije. Toda ta pogodba nima zgolj trgovskega značaja. Tudi petrolejske družbe namreč ne morejo sklepati mednarodnih sporazumov o enem izmed največjih svetovnih virov politične moči brez vpliva na raznovrstna splošna vprašanja.*

Kaj se je na primer zgodilo z anglo-ameriškim petrolejskim sporazumom, ki sta ga podpisali (vendar pa ne ratificirali) angleška in ameriška vlada leta 1945, da bi zagotovili, da zasebni interesi ne bi prevladali nad njunimi političnimi interesi? Zdi se, da je ta pogodba propadla. Ali moremo iz tega sklepati, da morejo petrolejske družbe svobodno ravnati zgolj v trgovskem pogledu?

Ko so prvič objavili načrt za arabski petrolejski vod, je bila vlada Združenih držav mnenja, da so s tem pridobili življenjski državni interesi. Takratni ameriški upravitelj vseh zadev, ki so v zvezi s petrolejem, Harold Ickes, je leta 1944 izjavil, da os predložili ta načrt «skupnim štabom vojnega in mornariškega ministrstva». Dodal je, da je glavna prednost tega načrta v tem, da bo mogel prihajati petrolej iz Perzijskega zaliva na zahod iz področij, ki so pod ameriškim nadzorstvom.

Težko si je misliti, da bi na to stvar pozabili. Prav lahko je uganiti, da so se gori omenjenim ozirom takrat pridružili še drugi pomisleki. Četudi bi nastala v mirni dobi kaka ovira za izkoriščanje velikega petrolejskega področja v Južni Perziji, bi bilo neprecenljive vrednosti, da bi imeli druge vire na drugi strani Perzijskega zaliva, ki bi bili povezani z Indijskim oceanom. Večja ameriška udeležba pri izkoriščanju tega področja bo vsekakor pripomogla k ustalitvi političnih razmer. «Manchester Guardian» pravi, da bi «to celo utegnilo voditi k odgovornejšim ameriškim pogledom do Palestine».

Če bodo ta načrt uresničili, bo vsekakor prinesel mnogo bogastva v to resnično ubožno pokrajino ter bo zmanjšal tamkajšnjo napetost. Vse to pa bo prinesla šele bodočnost. Pomisliti je treba tudi na to, kako bodo ti načrti vplivali na Sovjete. Brez dvoma bi bilo mnogo boljše, če bi takrat, ko so delali načrt za angloameriški petrolejski sporazum, dosegli soglasje med vsemi državami, ki se potegujejo za tamkajšnji petrolej. Petrolejske družbe pa so prehitele angleško in ameriško vlado.

«Manchester Guardian» zaključuje svoj članek z mnenjem, da je treba skrbeti, da bodo velika petrolejska ležišča na vzhodu izkoriščali na ta način, da bodo po možnosti čim manj škodovali drugim državam in da bodo koristi tega petroleja dostopne vsem.

POLJSKA ZAHTEVA SVOJE ZLATO

London, 3. januarja

Poljski ministrski predsednik Edward Osubka-Morawski je za Novo leto preko varšavskega radia govoril poljskemu narodu in med drugim izjavil, da Poljska zahteva, naj ji Velika Britanija v 1947 vrne zlato. Poljska zahteva tudi olajšave za Poljake, ki se hočejo vrniti domov.

IZ SLOVENIJE

«Ljudska pravica» piše, da so s 1. novembrom ukinili tehnične baze v Ormožu, Mariboru in Murski Soboti. Skrb za obnovo podeželja je prešla na ljudske odbore. V mariborskem okrožju je skupno 19 obnovitvenih zadrug, ki so obnovile od 1681 porušenih zgradb 1051 stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij, kar znaša skupno 67 odstotkov. Na obnovo je neugodno vplivalo pomanjkanje gradbenega materiala in premajhno število strokovnega kadra, krivda pa pada tudi na gradbena nadzorstva, ki je dopustilo izredno mnogo šušmarstva ter zidanja na črno. Izdali so tudi preveč gradbenih dovoljenj in tako so samo v ptujskem okrožju izdali nad 200 gradbenih dovoljenj, pri tem pa so ostala nekatera ostrešja nepokrita. Na podeželju je bilo pri obnovi tudi slabo organizirano sodelovanje množičnih organizacij. Pri obnovi se je pokazal lokalpatriotizem in tako je na primer mariborsko okrožje porabilo toliko ostrešnikov, da je zavrlo obnovo v drugih predelih Slovenje. Opazili so še druge napake in tako je bil na primer v Prevaljah zaposlen gradbeni strokovnjak v drugem resorju na okraju, mesto gradbenega referenta pa je prazno.

«Tvrdki Adamič in Savnik v Kranju služita odslej interesom ljudstva» je naslov članka v «Ljudski pravici», ki pravi, da je vse ljudstvo z največjim zadovoljstvom pozdravilo izvedbo zakona o nacionalizaciji podjetij. S tem zakonom je bilo podržavljeno tudi podjetje tvrdke Savnik v Kranju, obstoječe iz tovarne pletenin in trikotaže «Iska» ter veletrgovine z modnim in manufakturnim blagor. Članekar nato popisuje delovanje Savnikov, in sicer predvojno, med vojno in zdaj, ko so odtegovali ljudstvu najpotrebnejše oblačilne predmete in si tako hoteli ustvariti primerno zalogo «za vsak slučaj». Podržavljenje pa je napravilo križ čez te špekulantske namene. Prav isto velja za trgovca Adamiča, ki je prav tako prikrival večje količine blaga, tako n. pr. 4000 m belega platna, več tisoč metrov flanele, svile, blaga za moške in ženske obleke, za žensko in moško perilo itd. Samo vezalk za čevlje je imel več milijonov. Pri prevzemu podjetja so našli tudi različno drugo blago, ki pa ga je Adamič iz «previdnosti» imel spravljenega nekaj v stanovanju, nekaj pa v rezervnem skladišču. Tako je imel doma okoli 2 vagona papirja in lepenke, za katero zatrjuje, da ju rabi v «zasebne» svrhe. Podržavljenje pa je zdaj spekulantskemu trgovcu prekrižalo račune.

ZANIMIVOSTI

Novinarsko središče

Podpredsednik znane ameriške brzojavne agencije «United Press» Wirgil Pinkley, ki je nedavno obiskal Prago, je na tiskovni konferenci govoril češkoslovaškim novinarjem in tujim dopisnikom o svojih vtisih v Češkoslovaški in o pomenu Prage za mednarodno novinarstvo.

Pinkley je izjavil, da pozna to državo še iz predvojnih let in da je ugotovil, da je Češkoslovaška poleg Belgije dosegla na področju povojne obnove največji in najvidnejši napredek. Izdatno izboljšanje prometnih sredstev in vsestranska podpora, katero dajejo novinarskemu delovanju, obeta velike uspehe in nudi upanje, da bo Praga postala središče mednarodnega novinarstva; poleg tega ima vse predpogoje, da postane središče velikih mednarodnih sportnih prireditev. Pinkley je tudi izjavil, da bo agencija «United Press» v Pragi ustanovila posebno pisarno, ki bo poslovala kot središče novinarske službe za srednjo in južnovzhodno Evropo. Poleg tega je pohvalil razumevanje in pripravljenost češkoslovaških oblasti, ki gredo mednarodnemu novinarstvu v vsakem oziru močno na roko.

Italijanska vlada vodi pogajanja z misijo ustanove UNRRA za zgraditev tovarne za penicilin v Italiji. Del naprav so že dobavili, italijanske strokovnjake pa so poslali v Anglijo, Združene države in Kanado, kjer bodo v raznih podjetjih preučili najnovejše metode za pridobivanje penicilina.

* * *

Na letalski progi New York — Miami sta trčili dve ameriški civilni letali, na katerih je bilo vsega skupaj 84 potnikov in članov posadk, ki so vsi razen neke ženske ostali nepoškodovani. Eno izmed letal je srečno pristalo v bližini kraja nesreče, medtem ko je drugo doseglo in srečno pristalo na washingtonskem letališču.

* * *

Apelacijsko sodišče v Quebecu je soglasno zavrnil priziv progresivnega laburističnega poslanca Freda Roseja zoper kazen na 6 let zapora, na katero so ga obsodili meseca junija, ker je dajal tajna obvestila Sovjetski zvezi. Fred Rose je bil eden izmed glavnih agentov vohunske mreže Nikole Zabotina, bivšega sovjetskega vojaškega atašeja v Ottawi.

KULTURA

„NAGELJČKI" pravljice in pripovedke

Pod tem naslovom je mlada pisateljica Zora Saksida dala kot božično darilo zbirko ljubkih pravljic in pripovedk. Na 74 straneh osmerke je pisateljica nanizala petnajst izredno posrečenih pravljic. Vse so popolnoma izvirne in kažejo bogato darovitost Saksidove, ki se je tako znala poglobiti v pravljični svet kot malo naših pisateljic. Jezik je bogat in pokaže marsikatero izvirnost. Za primorske Slovence je pa ta knjižni pojav toliko bolj pomemben, ker je vsaj malo ublažil kričeče siromaštvo našega sodobnega pisateljevanja.

Knjiga, ki je izšla v samozaložbi — tudi to kaže na idealno stremljenje pisateljice — je zelo lepo opremljena, Risbe Vilka Čekute so po večini prav dobre in lepo spremljajo branje teh prijetnih zgodb.

«Nageljčke» prodajajo v vseh knjigarnah po razmeroma nizkih cenah. Tudi zato so primerni, da jih vsi slovenski starši kupijo svojim otrokom. Ne bi smeli, manjkati tudi v vseh šolskih knjižnicah, ker bi zelo prav prišli tudi kot pomožna knjiga pri slovenščini.

SLOVAR RUSKEGA JEZIKA

Založništvo sovjetske znanstvene akademije pripravlja slovar ruskega jezika v 15. zvezkih; štel boveč kot 200 tisoč besed. Za sestavo slovarja bodo pregledali več kot 5 milijonov citatov iz literature ter znanstvenih in političnih knjig.

LENINOV RED GLASBENEMU KONSERVATORIJU

Ob priliki 88. obletnice ustanovitve in v priznanje odličnih zaslug, ki jih je zavod pokazal pri razvoju glasbene kulture sovjetskega naroda in pri pouku glasbenikov je predsedstvo vrhovnega sveta Sovjetske zveze odlikovalo z Leninovim redom glasbeni konservatorij «Čajkovski» v Moskvi.

OPROŠČENEMU FURTWAENGLERJU PONUJAJO SLUŽBO

Bivšemu dirigentu berlinskega filarmoničnega orkestra dr. Wilhelmu Furtwaenglerju, ki je bil pred kratkim oproščen pred denacifikacijskim sodiščem v Berlinu obtožbe, da je sodeloval z nacisti, so ponudili službeno mesto v novi «Potsdamski glasbeni akademiji», ki jo bodo v kratkem otvorili Sovjeti. Med člani akademije so nekateri najbolj slavni nemški glasbeniki.

Največja reka sveta

Naša slika predstavlja zanimiv pogled na spodnji tok veletoka Mississippija, ki je poln velikih vijug in zavojev. Zaradi ogromne globine reene struge morejo po reki pluti tudi največje potniške in tovorne ladje.

T R S T

KAJ SEM STORIL!... NADJA!... NADJA!...

Tragična ljubezenska drama v drevoredu XX. Septembra

Leonardo Riccardi streljal na Nadjo Quercetti, ki je že izdihnila, na Francesco Pighetti in samega sebe ter oba težko ranil

Včeraj ponoči je prišlo v drevoredu XX. septembra do žalostnega dogodka, o katerem sicer še vedno manjkajo podrobnosti, in katerega žrtve so tri osebe, dve ženski in en moški. Ena izmed žensk je mrtva, ostali dve osebi pa sta težko ranjeni. Prepeljali so ju v bolnišnico. Njuno stanje je tolikanj težko, da do zdaj še nista mogli dati nikakih pojasnil o nesrečnem dogodku.

Vsekakor pa iz nekaterih okoliščin lahko sklepamo, da se je včeraj ponoči v drevoredu XX. septembra odigrala tragična ljubezenska žaloigra. Okoli 1.30 ure ponoči je agent civilne policije, ki je bil na službenem obhodu po drevoredu zaslišal iz veže kina «Supercinema» stokanje. Ko se je približal stebrišču, je opazil na tleh tri osebe, in sicer enega moškega in dve ženski, ki so imeli vsi rane od strelnega orožja. Na poziv agenta so na kraj žalostnega dogodka prihiteli še drugi agenti. Ranjene so naložili na avtomobil ter jih prepeljali v glavno bolnišnico, in sicer na drugi kirurški oddelek.

Ko je agent pregledal listine ranjenega moškega, je ugotovil, da gre za Leonarda Riccardija iz Kolonje, imen obeh žena — ena mora biti stara približno 30 do 35 let, druga pa okrog 50 — pa v prvem trenotku niso mogli ugotoviti. Kot smo že omenili, nobena izmed treh oseb zaradi težkih ran v prvem hipu ni mogla dati nobenih pojasnil o poteku dogodka. Edine besede, ki so jih spregovorili udeleženci drame, so bile besede Riccardija: «Kaj sem storil!... Kaj sem storil!... Nadja!... Nadja!...»

Po raznih indicih, ki pa so jako tvegani, lahko sklepamo — treba pa je ponovno poudariti, da so to le izgubljeni oblast na asmin seboj, in iscer zaradi zadržanja mlajše izmed obeh žensk do njega — ne vemo, ali prijateljice ali ljubimke — streljal najprej nanjo, ker ga je odbila, nato pa še na drugo, ki jo je spremljala, končno pa naperil orožje še proti sebi, da bi tako zaključil vso dramo. Zdi se, da je Riccardi streljal s puško, s katero je moral biti oborožen, ker bi bil moral ob tej uri nastopiti službo. Do zdaj še nismo mogli ugotoviti vrste orožja, ki se ga je poslužil Riccardi.

Zdravniki so ugotovili, da ima Riccardi težko rano na desnem sencu, mlajša ženska pa dve rani, in sicer eno v trebuhu, druga krogla pa ji je prestrelila jetra. Kljub takojšnji in skrbni pomoči je zaradi ran okrog 2. ure ponoči izdihnila. Kesneje so v njeni torbici našli izkaznico, na podlagi katere so ugotovili njeno ime: Nadja Quercetti, stanujoča v ulici Paduina 2. Še kesneje so identificirali tudi starejšo žensko, ki je Francesca Pighetti, stara 56 let, stanujoča v ulici Kolonja 11.

Najdba orožja V ULICI BATTISTI

Tiskovni urad Julijske krajine je izdal naslednje poročilo:

Dne 1. in 2. januarja 1947 je britanska vojaška policija izvedla preiskave za orožje. Orožje in nastrelivo so odkrili v prostorih v ulici Battisti, ki niso bili zasedeni v času preiskave. Policija nadaljuje preiskave.

V zvezi z izjavo, ki jo je objavil obveščevalni urad Julijske krajine o odkritju orožja v ulici Battisti, je dopisnik VZN izvedel, da je bilo tega orožja približno: 56 brzostrelk, 50 pušk vrste Beretta, 4 težke strojnice, 4 lahke strojnice vrste Breda, 100 ročnih bomb O.T.O., 10 tisoč nabojev za puške, ter 42.580 nabojev za brzostrelko kalibra 9 mm. Seznam morajo še natančno pregledati. Nekaj tega orožja je bilo skritega v zabojih z znakom Rdečega križa.

PETROLEJ ZA ČSR PREKO TRSTA

Podjetje Aquila poroča, da bosta proti sredi meseca januarja prispeli dve petrolejski ladji s 25 tisoč tonami nafte iz Saudove Arabije. Petrolej, ki ga bodo spravili v rezervarje podjetja Aquila, je namenjen za Češkoslovaško in Aquila bo poskrbela za nadaljnjo odpremo s pomočjo cisternskih vagonov. To je prvi tovor petroleja, ki prihaja iz Arabije in ki ga bo odpremilo podjetje Aquila.

POZIV KOMISIJE ZA ČIŠČENJE

Nameščenec ACEGATA Zanghi Umberto je vložil na komisijo za čiščenje prošnjo za ponovni sprejem v službo. Kdor koli bi imel proti navedeni osebi kakršne koli pripombe, mora te vložiti najkesneje v sedmih dneh po ojevi tega poziva na naslov: Komisija za čiščenje, Trst, ulica Nizza 16, sodna palača. Vloga mora biti pisana in čitljivo podpisana.

Recitacijski nastop g. Vladka Kosa

V soboto opoldne bo imel diplomirani režiser g. Vladko Kos recitacijski nastop v Radiu Trst II. Recitiral bo nekaj Župančičevih pesmi, med njimi odlomek iz «Dume», ter dva odstavka iz Cankarjeve zbirke «Podobe iz sanj».

G. Kos je priredil na tržaškem radiu že dva uspela koncerta ter je nedavno izvajal tudi tri svoje skladbe in je radijskim poslušalcem že znan.

Natečaj za študijsko podporo

Državni zavod za poljedelsko gospodarstvo je po nalogu ministrstva za povojno pomoč razpisal natečaj za študijske podpore za specializacijo v gospodarstvu in poljedelski politiki. Študijska podpora je namenjena povratnikom in partizanom, ki so diplomirali v poljedelski vedi, katere en oddelek je pri vrhovnemski postaji v Trstu.

Za študijsko podporo lahko zaprosijo oni, ki so na dan poteka roka za natečaj — 31. januarja 1947 — že diplomirali v poljedelski vedi, ki niso presegli 35 let starosti in ki so povratniki ali partizani.

Prošnje za udeležbo pri natečajih je treba poslati v priporočenem pismu do 31. januarja 1947 državnemu zavodu za poljedelsko gospodarstvo v Rimu, ulica Giovani Amendola 36, kjer morejo interesenti dobiti vsa potrebna pojasnila.

NOBENEGA POVIŠANJA RADIJSKIH NAROČNIN

Radijski odsek Zavezniške obveščevalne službe je izjavil dopisniku VZN, da trenotno ne nameravajo spremeniti radijske naročnine, čeprav so jo v Italiji povišali na 1000 lir na leto.

G O R I C A

Nepojasnjena eksplozija v Bukovici

Peter Keber mrtev, njegova mati ranjena

V Bukovici južno od Vrtojbe je včeraj ob 14.30 uri silovita eksplozija povzročila poplah v vsej vasi. Prebivalci so takoj prihiteli na kraj eksplozije, in sicer k hiši št. 33. En vogal majhnega poslopja, v katerem sta prebivali dve družini, je bil dobesedno porušen in so osebe, ki so prihitele na pomoč, mogle potegniti izpod ruševin 65 letno Rozino Batistič, poročeno Keber.

Kebrova je bila v času eksplozije skupaj s svojim 28 letnim sinom Petrom v hisi. Pri eksploziji je bila ranjena na glavi. Ko so jo rešili, je povedala, da je sin ostal pod ruševinami. Na kraj nesreče je kmalu prišla tudi policija, ki je opozorila na dogodek gasilce, ki so prišli kmalu za njo in v poskusu, da bi rešili mladeniča, začeli odstranjevati ruševine.

Ko so odkopali več kubičnih metrov materiala, so našli dele trupla nesrečnega Petra Kebra, ki ga je sila eksplozije popolnoma raztrgala. Ko so je znočilo, so odkopavanje prekinili in ga danes nadaljujejo. Domnevajo, da je nedaleč od Kebra eksplodiral naboj tritola ali pa celo mina v do zdaj še nepojasnjenih okoliščinah.

Pojasnitev tatvine v vrednosti pol milijona lir

Civilna policija v Gorici sporoča, da so odkrili tatu velike tatvine, ki so jo izvršili meseca septembra 1945 v stanovanju lastnika bivše kavarne «Principe» Petruziellu v ulici XXIV. maja v Gorici. Imenovanemu so tedaj ukradli ogrlico z dragocenimi kamni, 400 tisoč lir v gotovini in druge dragocenosti.

Storilec tatvine je baje neki Mario Miladovan, ki je že od septembra 1946 v zaporu zaradi ropa v sodelovanju s tolpo Picciulin, ki je na Goriškem zakrivila številne tatvine v vrednosti več milijonov lir. Miladovana je obtožila njegova sestrična Marija Miladovan, ki je izpovedala, da je njen bratranec kot sorodnik večkrat prihajal v stanovanje Petruziella, kjer je ona služila. Miladovan je imel tako priliko izvedeti, kje je Petruzielio hranil denar ter priti do ključev, katere je dal ponaredbiti. Obdolžitev Marije Miladovanove je podprta z izjavami nekega Carla Matolija, ki so ga tudi aretirali in katerega je skušal Miladovan pridobiti za svoje podvige, ki se je pa v zadnjem trenotku premislil in se umaknil iz bojazni, da ga bodo odkrili. Kljub težkim dokazom, ki ga obremenjujejo, Miladovan taji vsako krivdo

Slovensko mladinsko gledališče „Trije kralji"

Slovensko mladinsko gledališče v Gorici bo uprizorilo na praznik sv. Treh kraljev ob 15. uri v Verdijevem gledališču v Gorici Timmermansovo božično legendo v treh zgodbah: «Trije kralji».

Predprodaja vstopnic bo na dan uprizoritve od 9. ure dalje pri gledališki blagajni.

OBSODBA ZARADI NEDOVOLJENE POSESTI

Naglo zavezniško sodišče, kateremu je predsedoval stotnik Robertson, je obsodilo Alojzijo Simčič iz Kojskega zaradi posesti obleke zavezniškega vojaškega izvora na 5000 lir denarne kazni ali 10 dni zapora ter na zaplembo predmetov, katere je obsojenka nezakonito posedovala.

Streli in napad NA CIVILNO POLICIJO

Neznanci so v sredo ponoči ob 0.15 uri streljali na obhodnico civilne policije, ki je nastanjena v Dolenju v Brdih in ki je nadzorovala novoletno prireditev v Škrljevem. Obhodnica, poroča policija, je takoj odgovorila na streljanje, toda brez uspeha. Med agenti ni bil nihče ranjen.

Civilna policija poroča, da so v sredo popoldne udeleženci nedovoljene plesne prireditve v Ljudskem domu napadli policijsko obhodnico iz Komna, medtem ko je po ukazu poveljnika te postaje posredovala. Pri prepiru je bil poveljnik obhodnice lahko ranjen. Po prihodu ojačenja so takoj vzpostavili red. Policija je aretirala 15 oseb.

NAJDBA PUŠK IN STRELIVA

Na nekem travniku v bližini ulice Parini v Gorici je 35 letna Olga Nusdorfer našla dve puški in tri zaboje streliva, ki so bili delno pokriti z zemljo. Nusdorferjeva je o najdbi takoj obvestila policijo, ki je orožje odstranila.

NEZAVESTNEGA SO NAŠLI OB CESTI

V bližini Kanala so včeraj za cestnim robom našli nezavestnega 52 letnega kmeta Franca Lovišča iz Avč, ki je imel na glavi hudo rano, zaradi katere so ga še v nezavesti prepeljali v goriško bolnišnico. Menijo, da so Lovišča napadli neznanci in ga udarili po glavi ter mu verjetno povzročili pretres možganov.

FILM

NAJBOLJŠI FILMI V LETU 1946

V New Yorku se je sestala komisija filmskih kritikov, da bi izbrala najboljše filme v letu 1946. Kot najboljši film je komisija izbrala «Najlepša leta našega življenja», ki je ameriški film. Samo en glas manj je dobil angleški film «Henrik V». Na šestem mestu je bil italijanski film «Rim odprto mesto».

MEDNARODNI FILMSKI FESTIVALI V LETU 1947

V letu 1947 bo po vsej Evropi več filmskih festivalov. Prvi festival bo spomladi v Cannesu v Franciji, junija bo mednarodni festival v Bruslju, poleti bosta dva filmska festivala na Češkoslovaškem, in sicer v Marijanskih Laznih in Karlovih varih, jeseni pa mednarodni filmski festival v Benetkah.

V Hollywoodu pa pripravlja za letos predsednik akademije filmske umetnosti in znanosti Hersholt svetovni filmski festival, na katerem bodo predvajali najboljše povojne filme vseh držav.

FILMSKI ATELJEJI V HOSTIVARU OBNOVLJENI

V predmestju Prage v Hostivaru so bili na slavnosten način predani javnosti novo zgrajeni filmski ateljeji, ki so zgoreli v mesecu decembru leta 1945. Novi ateljeji so zgrajeni najmodernejše in zavzemajo površino 2.380 kvadratnih metrov. Zazidani prostor meri 32.500 kubičnih metrov in pri gradnji je bilo uporabljeno 246.000 km železa in železnih konstrukcij, 115.000 kg. betona in velika količina ostalega gradbenega materiala. Novi ateljeji so opremljeni z najbolj modernimi tehničnimi pridobitvami in so danes poleg Barandovih ateljejev v Pragi vsekakor tehnično najbolj urejeni filmski ateljeji v Evropi.

PROIZVODNJA VZGOJNIH FILMOV V SOVJETSKI ZVEZI

Sovjetski odbor za telesno vzgojo in šport nadaljuje s proizvodnjo vzgojnih filmov. Dva izmed njih, «Met» in «Skok», sta že izgotovljena. Zdaj je v delu film «Plavanje», v katerem nastopa svetovni rekorder Leonid Meškov.

SMRT IGRALCA W. C. FIELDSA

Znani gledališki in filmski igralec W. C. Fields je umrl po dolgi bolezni v starosti 66. let. Njegovo najvažnejše delo na filmskem poprišču je bila vloga Mr. Micawberja v filmu «David Copperfield».

SOC. POLITIKA

NAJMANJŠE DELAVSKE PLAČE V FRANCIJI

Upravna komisija glavne Delavske zveze v Franciji je določila, da je glede na sedanje prilike primerna najmanjša delavska plača 7000 frankov na mesec. Komisija je nadalje sklenila zahtevati od vlade, da stopi odredba glede najmanjše delavske plače v veljavo s 1. januarjem ter da omejijo naraščanje cen tako, da vzamejo kot osnovo cene, ki so veljale leta 1938.

ZASTOPNIKI ČESKOSLOVAŠKE KONFEDERACIJE V ITALIJI

Tajništvo C.G.I.L. poroča, da je bila te dni v Rimu delegacija češkoslovaške delavske zveze. V stik je stopila s tajništvom C.G.I.L. ter zadevnih ministrstvom, da bi preučevali možnost emigracije italijanskih delavcev na Češkoslovaško.

Češkoslovaška delegacija je povabila v Prago delegacijo C.G.I.L.

ATAŠE ZA DELOVNA VPRAŠANJA PRI DIPLOMATSKIH ZBORIH V TUJIM

Francoske socialistična vlada je na seji, ki ji je predsedoval ministrski predsednik Leon Blum, sklenila ustanoviti funkcijo «ataše za delovna vprašanja» pri francoskih diplomatskih zborih v Londonu, Moskvi in Washingtonu.

Predlog bodo predložili v razpravljanje narodni zbornici.

RADIO TRST I

263,2 m - 1140 kc

Petek, 3. januarja

17.30 ples pri čaju; 18 orkester Cetra pod vodstvom Beppa Mojette; 18.20 stara in današnja italijanska glasba; 18.50 ameriške aktualnosti: Novi kongres Združenih držav; 19 angleška lekcija; 19.30 glasbena zgodovina; 20 ital. vesti; 20.15 pestra glasba; 20.35 klasiki v ritmu; 21 sinfonični koncert pod vodstvom Guida Catellija s sodelovanjem čelista Benedetta Mazzacurattija; 23 zadnje ital. vesti; 23.15 nočno zabavišče; 24 zaključek.

RADIO TRST II

279 m - 1079 kc

Petek, 3. januarja

17.30 plesna glasba; 18 Oplemenjevanje premoga, predavanje; 18.15 Debussy: Morje; 18.45 pestra glasba; 19 radijska povest: «Ptički brez gnezda»; 19.15 komorni zbor; 19.45 klavirska glasba; 20 napoved časa, slov. vesti; 20.15 svetovne prestolnice: New York; 20.30 operne uverture; 21 sinfonični koncert pod vodstvom dir. Guida Cantellija s sodelovanjem čelista Benedetta Mazzacuratija; 22.15 lahka glasba; 23 napoved časa, ital. vesti; 23.15 slov. vesti, čitanje sporeda; 23.30 plesna glasba; 24 zaključek.

Glavni urednik: PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

ALEXANDER ARNO 35.

WANG-HO

— Torej pa povejte gospodu Nuberju, da se bova že nekje dobila in takrat mu bom posvetila. Toda zares mu povejte to! Ste razumeli?

— Da, gospodična!

Vrata so se s treskom zaprla in Muratow se je podvizal, da pride iz hiše prej, preden bi Nina mogla priti nadstropje niže.

Toliko, da se je imel še časa skriti za bližnja vrata, že je Nina stopila iz hiše. Hodila je hitro in zavila v neko stransko ulico, nadzornik pa ji je sledil v razdalji, da ga ne bi mogla opaziti. Nina se je ustavila: Muratow je opazil skupino ljudi, ki je šla ob njej, nato pa zaslišal vrišč. Pospešil je korak.

Odjeknil je močan žvižg.

Muratov je pričel teči po stranski ulici in z revolverjem v roki je prišel do glavne ulice. Opazil je, da mu prihaja nasproti razburjena množica, ljudje vsi drug čez drugega, vse je kričalo...

— Prostor, prostor — je zavpil Muratow in ustrelil nekaj krat v zrak, da bi si nasilno utrl pot med množico.

Spet žvižg, tokrat veliko bliže Muratowa.

Muratow je zagledal policista, ki je bil v resni nevarnosti, poleg njega pa človeka z rokami prekrižanimi nad glavo, da bi se zaščitil pred številnimi udarci. Videti je bilo, da ga hoče množica na vsak način pobiti na tla.

Muratow je delil udarce na desno in levo, kamor je padlo. Zaslišal se je močan glas iznad hrušča in trušča.

— Linčajte ga... ubijte ga, morilca!

Nadzornik se je znašel prav blizu moža, ki ga je tepla množica. Bil je popolnoma krvav, strgan... Ta mož je moral biti vzrok razburjenju, ki je ljudi spremenilo v prave živali.

— Še eden je tu..., Sokrivec, ki ga hoče osvoboditi... Dajte ga! Ubijte ga!

Muratow je začutil udarec na glavi: jeza množice se je znesla tudi nad njim in ni bilo pričakovati, da bi z njim ravnali drugače kot z onim krvavečim. Divje se je branil in s kopitom revolverja tolkel na levo in desno; že je bil skoraj brez moči. Padel je na kolena: sunkovito se je dvignil in omahnil. Pritisnili so ga k zidu...

Končno! Zaslišal se je dolg, zategel žvižg: policija!

Trenotek pozneje je dobilo vse prizorišče popolnoma drugačen videz. Množica se je v hipu razbežala. Živalski obrazi so počasi obledeli: bila je reakcija — strah pred posledicami.

Muratow je pokazal svojo službeno legitimacijo.

— Aretirajte onega — je ukazal — ono tam, spet tistega... — Potem se je približal policistu, ki se je malo prej zaman skušal osvoboditi množice in ga vprašal: — Kaj se je zgodilo?

Možak si je snel čelado in si z robcem obrisal čelo.

— Vem toliko kot vi, gospod; prišel sem sem, ko se je pretep že pričel.

Muratow se je ozrl, kot da bi hotel poiskati nekoga, ki bi mu vso stvar obrazložil in zagledal zelo elegantnega moškega, ki je bil malo prej eden izmed najbolj srditih, zdaj pa ga je čuval policist. Nadzornik je stopil bliže, ga prijel za vrat in vprašal:

— Kaj se je zgodilo?

— Hmm — je zajecljal oni zaskrbljen, da se ne bi s kakšno nepremišljeno izjavo izdal — zgodilo se je tako, da je oni — pri tem je pokazal na nesrečneža, ki ga je zasledovala množica — poril pod avtomobil nekega dečka.. Kaj se je zgodilo pozneje, ne vem: hoteli so linčati morilca!

— Je res kar zatrjuje ta mož? — je zavpil Muratow in se resno ozrl naokoli. Vsi so glasno potrdili, mogoče tudi zato, da bi zmanjšali svojo krivdo.

Nadzornik je stopil do zasledovanca, ki je gledal v tla in si z rokami zastiral obraz pred nevidnimi udarci. Bil je popolnoma oblit s krvjo.

— Pokličite rešilni avto - je ukazal Muratow. — Peljite tega moža v jetniško bolnišnico, vse druge pa na policijo, kjer bodo nastopili kot priče, če seveda proti njim ne bo obtožbe, da so pomagali pri zločinu ali da so nasilno nastopili proti policijskim uradnikom.

Potem je stopil k trupelcu, ki je v enem samem krvavem madežu ležalo na tleh in si snel klobuk. Isto so storili vsi navzoči.

— Otrok — je bolno zašepetal in žrtvi pogledal v obraz.

Zmotil ga je krik. Blizu njega je gledala otrokovo truplo tudi Nina; bila je bleda, ustnice so ji drgetale.

Muratow jo je prijel pod roko.

— Pojdite — ji je dejal strogo, a vendar usmiljeno. — To ni za vas.

Moj bog, moj bog — je jecljala mladenka. — Wang Hojev bratec!

24. POGLAVJE

Nekaj ur pozneje je Wang Ho stopil iz palače policiskega ravnateljstva, kjer je prisostvoval identifikaciji trupla. Niti ena mišica mu ni zatrepetala, ko so dvignili belo pregrinjalo; pozneje je na zaslišanju izpovedal, da je to res bil njegov bratec. Brez vsakršnega poudarka je dejal, da niti najmanj ne sumi, kdo bi mogel biti morilec in kakšen naj bi bil povod umora.

Še zdaj, ko je korakal proti domu, je bil videti popolnoma gospodar samega sebe; imel je živce v popolni oblasti. Samo spodnja ustnica je bila bolj stisnjena in stroga, priprte oči pa so bile še manjše kot sicer.

Vstopil je v Malmgreenovo stanovanje; slepec je zaslišal šum njegovih korakov in ga kot običajno poklical s strogim in zapovedujočim glasom. Wang Ho se je naredil, kot da nič ne sliši, stopil je mimo gospodarjeve sobe in odprl vrata svojega bivališča. Mesto, kjer je prej ležalo Hornovo truplo, je bilo očiščeno. Nekaj mokrih lis je bila edina sled kratke, a hude žaloigre. Wang Ho je imel dovolj časa, da je truplo spravil v klet in da je odstranil krvave madeže.

Kitajec je sedel, si prižgal pipo in se zamislil. Preteklo je nekaj ur, preden je Wang Ho spet pokazal znake življenja. Od časa do časa, kadar mu je ugasnila pipa, se je zdelo, da se je zavedel; potolkel je z njo po dlani, iztresel pepel, jo znova napolnil, prižgal in se je spet zatopil sam vase.

Bila je že noč, ko se je končno odločil. Potrkal je na Malmgreenova vrata in vstopil. Izpod mize je potegnil malo stoličko in sedel k gospodarjevim nogam. Brez besed ga je nepremično gledal v oči.

Kitajec je še nekaj časa počakal, nato pa popolnoma tiho pričel:

(Nadaljevanje prihodnjič)